

## Utbildningsinspektion i grundskolan vid Nossebro skola årskurs 6–9

### UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

### Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

1. Normer och värden
2. Kunskaper
3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete
6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde. Rapporten ger således inte en heltäckande beskrivning av all pågående utbildningsverksamhet inom enheten vid den aktuella tidpunkten.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter liksom jämförelser med jämförbara verksamheter är också betydelsefulla vid bedömningarna och för slutsatserna med krav på åtgärder och förbättringar. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl.

### Beskrivning av skolan/rektorsområdet

| Skolform               | Antal elever/barn | Skolform               | Antal elever/barn |
|------------------------|-------------------|------------------------|-------------------|
| Grundskola årskurs 6–9 | 345               | Heldagsskolan Amiralen | 6                 |

Skolans vision är: ”Jag kan! Jag vill! Jag duger!”

Utbildningen vid skolan omfattar grundskolans årskurser 6–9 samt heldagsskolan Amiralen (en särskild undervisningsgrupp) där sex elever i åldrarna 9–14 år fullgör sin skolgång. Skolans 15 klasser är fördelade på tre spår med beteckningarna A, B och C. I varje spår finns minst en klass från varje årskurs. Det finns ett arbetslag i respektive spår med ett 10-tal lärare och assistenter. Arbetslagen har samordnare som leder arbetslaget. Det finns också en stödfunktion, som kallas Oasen. I denna verksamhet finns två specialpedagoger och en assistent. Till Oasen kan de elever gå som behöver extra stöd för att nå målen.

För alla elever i Essunga kommun finns det också en speciell stödfunktion, som kallas Elevhälsan, bestående av specialpedagog, kurator och skolsköterska.

Skolans huvudbyggnad är från 1960-talet men renoverades så sent som 2002. Skolan har indelats i en avdelning eller ”hus” för respektive spår. Det finns ett speciellt idrottshus i en angränsande byggnad. Lärosalar för trä-, metall- och textilslöjd, bild, hem- och konsumentkunskap finns i en annan fristående byggnad. Elever och personal har tillgång till en relativt ny skolrestaurang. Skolan har också en aula i anslutning till matsalen.

Heldagsskolan Amiralen är förlagd till ett hus utanför skolområdet men på gångavstånd till huvudbyggnaden och inrymmer olika slags lokaler för elevernas speciella behov. I heldagsskolan Amiralen arbetar fyra assistenter och en lärare med specialpedagogisk kompetens. Denne lärare har också det pedagogiska ansvaret på Amiralen. En av assistenterna har ansvar för de praktiska frågorna på Amiralen.

För ledningen av verksamheten finns en rektor som också är ansvarig för utbildningen vid Amiralen samt för gymnasieskolan och kommunala vuxenutbildningen. Kommunens utvecklingsledare har ansvar för utvecklingsfrågorna inom barnomsorg och skola i hela kommunen. Rektorn och samordnarna i de tre spåren utgör skolans ledningsgrupp.

I anslutning till skolan finns också en fritidsgård, Nossebro fritidsgård. På dagtid används lokalerna som cafeteria för skolans elever. Elever ur årskurs 9 ansvarar, tillsammans med en fritidsledare, för skötseln av caféet.

## Genomförandet av inspektionen i Nossebro årskurs 6–9

Skolverket sände den 13 juni 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektionsteamet med ansvar för Nossebro skola årskurs 6–9 samt heldagsskolan Amiralen har bestått av undervisningsråden Leif Aljered och Maria N. de Agé. Besök i Nossebro skola och heldagsskolan Amiralen ägde rum den 8 och 9 oktober 2003 och avslutades den 13 oktober 2003.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

### Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Nossebro skola årskurs 6–9, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem etc.

I Nossebro skola årskurs 6–9 och Amiralen genomfördes intervjuer med rektor, utvecklingsledaren, samordnaren för heldagsskolan samt med personal vid Nossebro skola årskurs 6–9 och Amiralen. Vidare mötte inspektörerna mobbningsteamet samt representanter för föräldrar.

Lektioner besöktes i alla årskurser i Nossebro skola årskurs 6–9 samt i Amiralen och i Oasen. Vid skolan finns även grundskolans årskurs 2–5 samt särskola årskurs 1–10.

Inspektörerna besökte också Nossebro fritidsgård, belägen i nära anslutning till skolan. En grupp elever äter frukost där varje morgon.

## Bedömning

### Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanernas mål framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära. I läroplanerna anges också att barn och elever skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön samt få ett reellt inflytande över utformningen av utbildningen. På samma värdegrund vilar verksamheten inom det offentliga skolväsendet för vuxna.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet med skolans värdegrund och läroplanernas mål att sträva mot.

Enligt skolplanen för Essunga kommun, läsåren 1999–2002/03 skall ”Elevvården prioritera insatser för den enskilde elevens trygghet, personliga utveckling och delaktighet i skolans verksamhet samt låta elever visa respekt för varandra”.

På Essunga kommuns hemsida för utbildning avseende Nossebro skola årskurs 6–9 finns skolans vision som är: Jag kan! Jag vill! Jag duger! Skolans ambition uttrycks på följande vis: På vår skola vill vi att alla skall känna arbetsglädje och att alla

- utvecklas optimalt,
- utvecklas till medvetna, lärande individer,
- utvecklas till goda samhällsmedborgare,
- alltid skall arbeta i meningsfulla helhetssammanhang.

På väggarna vid Nossebro skola årskurs 6–9 kan man läsa följande

- Visa respekt för alla du möter, både som enskild och i grupp – alla har vi samma värde.
- Kräv respekt för din person – du är lika viktig som alla andra.
- Använd ett vårdat språk och ge inte kränkande kommentarer till andra.
- Om du kränker någon – be om ursäkt och ställ till rätta.
- Om du blir kränkt – kräv en ursäkt själv eller genom annan.
- Tillsammans skall vi vårda och utveckla de demokratiska värdena och den fysiska miljön i vår omgivning.

Det finns även ett särskilt dokument om värdegrundsarbetet vid skolan. Enligt personalen diskuteras värdegrunden vid klassråden och det har även varit gruppdiskussioner vid föräldramöten. Man har ”tolkat” tillsammans för att kunna skapa ett gemensamt förhållningssätt. Demokratifrågor tas även upp i samband med texter av olika slag. I ämnena svenska och religionskunskap har etikfrågor behandlats i en årskrönika och eleverna har fått diskutera olika artiklar. Vidare har eleverna skrivit om etiska dilemman. Värderingsövningar och rollspel har förekommit.

Enligt eleverna pratar man mycket om dessa frågor på lektionerna. De tycker att det är bra stämning mellan eleverna i skolan men att det ändå hörs mycket svordomar mellan eleverna. Särskolans elever bemöts på ett bra sätt och det förekommer att de deltar i vissa aktiviteter i grundskolan.

Enligt lärarna finns en lust att lära hos eleverna. Olika aktiviteter bidrar till att främja lusten att lära. En sådan är arbetet med en julshow till vilken alla som vill får lämna manus samt bidra med arbete i svenskan, So-ämnena, bild m.m.

Det förekommer även andra värdeskapande verksamheter vid skolan som exempelvis lägerskola där eleverna lär sig samarbeta, idrottsdagar där elever och lärare deltar i motionslopp, avslutning i årskurs 9 där eleverna deltar i en gemensam måltid tillsammans med personalen samt temadagar där eleverna får vara delaktiga i en dag på hösten med estetisk-praktisk inriktning.

I kvalitetsredovisningen för Nossebro skola årskurs 6–9 för läsåret 2002/2003 betonas värdegrunden som ett prioriterat område. Målet för värdegrundsarbetet är följande: ”I Essunga kommuns barnomsorg och skola skall ett gott socialt klimat råda, där vi visar respekt för varandra, känner trygghet tillsammans, är tydliga och tar ansvar för våra uppgifter och handlingar.”

I samma kvalitetsredovisning redovisas resultatet av värdegrundsarbetet där det nämns att skolans etiska dokument är utarbetat av elever, föräldrar och personal. Enligt en elevenkät, som redovisas i kvalitetsredovisningen känner 79 procent av eleverna helt eller till stor del trygghet i skolan. I sammanhanget redovisas att över hälften av skolans elever tycker att skolan ger dem stöd och uppmuntran. Eleverna tycker emellertid att skolan borde arbeta mer aktivt med att motverka skolk.

Mobbningsteamet består av lärare, assistenter och personal från fritidsgården. Teamet kontaktas av elever som observerat ensamma elever i skolan. Enligt intervjun med mobbningsteamet har det förekommit att elever har kränkts av lärare. Mobbingsteamet framhåller vaktmästarnas viktiga funktion vid skolan för att observera och notera då någon elev inte mår bra.

Det förekommer att disciplinära åtgärder tillämpas i Nossebro skola årskurs 6–9. Både lärare och elever uppger att om en elev inte följer lärarens tillsägelser leder detta till utvisning ur klassrummet. Om en elev kommer för sent tre gånger kontaktas elevens hem.

Enligt kvalitetsredovisningen för Nossebro skola 6–9 läsåret 2002/2003 finns ett prioriterat verksamhetsmål med följande lydelse: ”Eleven skall ha ett reellt inflytande över sitt lärande”. Åtgärderna att nå målet är att elever och lärare går igenom läroplan och kursplan tillsammans och att eleverna skall vara delaktiga i hur de når målen. I klassråden och i elevrådets arbete skall ansvaret öka med stigande ålder. Enligt kvalitetsredovisningen har arbetet resulterat i att eleverna har fått utbildning i mötesteknik. Vidare har försök med ungdomsfullmäktige genomförts i kommunen med stort intresse från elever i årskurs 8 och 9.

Enligt analysen av elevinflytandet i kvalitetsredovisningen är eleverna inte tillräckligt delaktiga och medvetna om kunskapsmålen. Vidare förekommer det att kommunikationen mellan elevrådsrepresentanter och klass brister. De åtgärder som skall vidtas för att öka elevinflytandet är, enligt kvalitetsredovisningen, fortsatt vuxenstöd och utbildning till elevrådet, tydlighet vad gäller individuella mål för eleven i olika ämnen och bättre struktur för studietiden.

Intervjuade lärare berättar att eleverna har inflytande genom att de får välja hur de skall arbeta, vilket stoff de skall använda och att utvärderingarna styr det fortsatta arbetet. Elevrepresentanter säger emellertid att inflytandet beror på vilken lärare eleverna har i det aktuella ämnet samt att vissa lektioner endast

följer läroboken. Eleverna var inte helt tillfreds med den så kallade studietiden och de tyckte att den kunde användas på ett bättre sätt.

**Sammanfattningsvis** bedömer inspektionsteamet att utbildningen utvecklar elevernas värderingar och förmåga till etiska ställningstaganden. För att möta elevernas behov av en lustfylld och trygg skolmiljö krävs ett arbete där sambandet mellan lärande och värdegrund tydliggörs. Ytterligare arbete återstår också för att ge eleverna större möjlighet till dialog kring och inflytande över innehållet i undervisningen. Skolan behöver också fortsätta att utveckla formerna för elevinflytande och uppmärksamma eleverna på de möjligheter och det ansvar läroplanen ger dem när det gäller elevernas delaktighet i verksamheten.

### Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Målen för lärandet anges i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Enligt Skolverkets nationella databas Siris, grundskolan – slutbetyg år 9 – Nyckeltal för 2002, är andelen elever som uppnått målen i alla ämnen 69,2 procent mot andelen i riket 74,7 procent. Andelen som ej uppnått målen i ett ämne är 19,2 procent, vilket kan jämföras med 8,8 procent i riket. År 2003 nådde 84 procent av eleverna målet mot 75 procent för riket.

Enligt statistik för slutbetyg per ämne i årskurs 9 år 2002 (Siris) fick alla elever godkända betyg i Bild, Hemkunskap och Slöjd. De ämnen som hade störst andel elever som ej nått målen var Moderna språk 15,2 procent (6,2 procent i riket), följt av Engelska 10,3 procent (6,0 i riket), Fysik, Historia 9,0 procent, samt Musik, Geografi, Religion och Teknik 6,4 procent. Andelen elever utan godkända betyg i svenska var 3,8 procent och matematik 5,1 procent.

Enligt kvalitetsredovisningen för Nossebro skola 6–9 läsåret 2002–2003 är resultaten bättre 2002, jämfört med 1999, avseende behörighet till gymnasieskolans nationella program samt avseende antal ämnen eleverna fått betyg i. Från 1999 har resultaten förbättrats varje år och antalet elever med betyg i alla ämnen har stadigt ökat.

Det framgår av intervjuer med lärarna att det finns en uttalad ambition att eleverna skall ta ansvar för sitt lärande och aktivt arbeta för att nå målen i de olika ämnena. Ett påtagligt bevis på denna strävan är att det i varje klassrum sedan vårterminen 2003 finns uppsatta exempel på kursplanemål för ämnen, i vilka undervisning äger rum i den aktuella lektionssalen. Dessa ämnesbeskrivningar, i A4-format, är pedagogiskt och intresseväckande utformade. Eleverna har inga särskilda kommentarer till dessa men de kan säkert bidra till elevernas förståelse för kursplanernas mål och syfte.

Inspektionsteamet fick inte någon tydlig bild av hur lärare presenterar mål och kriterier i undervisningen. Några elever säger att läraren delar ut denna informa-

tion skriftligt medan andra elever säger att de i stort sett endast arbetar efter läroboken. Detta sägs exempelvis om undervisningen i ämnet matematik.

Avsikten med detta arbete, dvs. låta ämnesmålen och kriterierna bli tydliga för elever och föräldrar, är att involvera eleverna i skolans öppna arbete, att låta eleverna var medskapare i lärprocessen och på så sätt få dem att känna ansvar för att målen nås.

Det är inspektionsteamets intryck, efter att ha besökt flera lektioner i olika ämnen, att det dock är läraren som är mest aktiv på lektionerna. Eleverna verkar acceptera lärarens sätt att undervisa. På en del lektioner ställer eleverna frågor om varför man skall lära sig just detta, om det som sägs eventuellt är viktigt och om det kommer med på framtida prov. På andra lektioner finner inspektionsteamet exempel på lärandets lust och glädje. I det senare fallet arbetar läraren och klassen fritt i förhållande till läroboken. Här finns utrymme för elevens frågor och svar samt utmanande dialoger mellan eleverna respektive mellan elev och lärare.

Utbildningsinspektörerna deltog i en lektion där eleverna själva redovisade vad de anser sig ha gjort samt vad de lärt sig under de föregående lektionerna i ämnet. Detta exempel kan tjäna som bra förebild för elever som får ta större ansvar för sitt eget lärande och för den egna uppföljningen. Under en annan lektion får eleverna skriva noveller, vilka sedan överlämnas till en kamrat som ger kommentarer om sin förståelse av texten. Läraren samlar därefter in novelterna med kamraternas noteringar. Vid efterföljande lektion får eleverna återkoppling genom lärarens skriftliga individuella kommentarer. Även detta kan tjäna som ett bra exempel på elevernas deltagande i lärprocessens utveckling.

Inspektionsteamet såg även exempel på läxprov där eleverna skulle redovisa detaljkunskaper. En elev deltog inte alls på provet och uppgav för inspektören att det inte var någon idé att försöka ens för eleven begrep ändå inget. Utbildningsinspektörerna ställer sig frågande inför att den typen av detaljkunskaper efterfrågas om det sker på bekostnad av elevens självtillit och lust att lära.

Intervjuade elever berättar att de tycker att lärarna förhandsinformerar om betygssättningen och att den oftast är rättvis. Det förekommer dock också att eleverna klagar på lärares betygssättning.

På frågan till eleverna om innehållet i proven svarar eleverna att de tycker att proven för mycket handlar om redovisning av detaljkunskaper.

**Sammanfattningsvis** arbetar Nossebro skola 6–9 aktivt och bra med att klargöra för elever och föräldrar vilka målen är i de olika ämnena. Däremot är det oklart om de kunskaper som efterfrågas från eleverna alltid är de som avses utifrån kursplanemål och betygskriterier och en diskussion rörande dessa frågor är därför angelägen. Skolan måste även göra en analys av varför resultaten i moderna språk och engelska avviker från riksnittet. Att döma av betygss resultaten i moderna språk och engelska bör eleverna ges bättre förutsättningar att nå målen i dessa ämnen.

## Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med föräldrar, barn, elever respektive de vuxenstuderande i arbetet med att forma en god miljö för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Vid Nossebro skola årskurs 6–9 bedrivs ett aktivt arbete för att skapa och vidmakthålla en bra arbetsmiljö. Värdegrundsarbetet har tagits upp i en folder som varje klass får en klassuppsättning av. Den delas även ut i samband med utvecklingssamtalen. Vid skolan finns gemensamma regler som årligen bearbetas av varje klass.

Lokalerna är nyrenoverade och alla uppskattar att kommunen satsar på skolan. Eleverna är stolta över sin skola och aktsamma om den. Även lärarna uppskattar den fysiska miljön. Lärarna lyfter även fram de goda relationer som råder inom lärargruppen och en nyanställd lärare uppger att mottagandet på skolan varit mycket bra.

Det finns en plan mot mobbning vid skolan. Den tar emellertid inte upp det vidare begreppet kränkande behandling såsom t.ex. främlingsfientlighet och rasism. Inte heller beskrivs vilka åtgärder som skall vidtas då vuxna kränker elever.

Mobbningsteamet träffas regelbundet. Alla lärare är också mycket observanta och ingriper snabbt om något inträffar. Det mesta reds därför ut omgående. Det finns även s.k. kamratstödare i varje klass. Dessa, en pojke och en flicka, väljs av eleverna. Ett par gånger per termin ordnas träffar med kamratstödjarna och vid Nossebro skola 6–9 är det ett hedersuppdrag att vara kamratstödare. I första hand innebär uppgiften att eleven skall vara en ”schysst kompis” och god förebild för övriga elever.

Relationerna mellan lärare och elever är undantagslöst kamratliga och goda. Atmosfären i klassrummen är öppen och vänlig. Trots att några av eleverna var påtagligt ointresserade under en lektion i matematik försökte läraren på ett lugnt och ordnat sätt inkludera elevgruppen i ”tiopotensernas värld”.

Förekomsten av mobbning är mycket liten. Eleverna är observanta på om någon elev t.ex. är mycket ensam. Kamraterna kontakter då någon vuxen. Enligt de intervjuade eleverna är ingen elev mobbad vid tiden för inspektionen men det finns ett par elever som är mer ensamma än andra. Enligt lärarna känner de till dessa elever och de är observanta på dem. Lärarna har även vidtagit en del åtgärder. I undervisningen förekommer mycket samtal om relationer och om hur man skall bemöta varandra. Det förekommer även diskussioner och värderingsövningar.

Eleverna uppger att de har inflytande över i vilken ordning de skall göra vissa uppgifter, på vilket sätt de skall redovisa, vilka fördjupningar de vill göra samt i viss utsträckning över vad de skall göra i so-ämnena i årskurs 9. Klassråd och elevråd finns och fungerar som tänkt. Elevrådet har nyligen fått vara med och ta ställning till om lärarna skulle tillåtas ge läxor till måndagar. Detta sade elevrådet nej till.

Eleverna uppger att utvecklingssamtalen är bra. Även föräldrarna uppskattar dessa. För samverkan med föräldrarna finns även en föräldraförening, gemensam för Essunga och Nossebro (förskoleklass – årskurs 9). Den inbjuder till vissa informationsmöten och sponsrar även vissa aktiviteter i skolan. Det finns dessutom en samrådsgrupp bestående av representanter från varje klass, representanter från föräldraföreningen samt från personalen.

**Sammanfattningsvis** råder en positiv miljö i skolan. Skolans personal har ett inbjudande förhållningssätt till föräldrar och välkomnar deras medverkan i skolan. Skolan bedöms ha en bra miljö för lärande. Det formella elevinflytandet fungerar medan elevernas inflytande i den dagliga verksamheten är mindre. Ytterligare insatser kan därför behövas för att utveckla elevernas inflytande.

Dessutom är det viktigt att skolan öppet klargör förhållningssätt, ansvarsfördelning och rutiner för att motverka alla former av kränkande behandling, dvs. även för arbetet mot rasism, främlingsfientlighet m.m. Skolans handlingsprogram mot mobbning behöver därför utvecklas till att även omfatta dessa delar. Att handlingsprogrammet omfattar även andra former av kränkande behandlingar är inte minst viktigt för att alla som berörs skall få insikt i skolans arbete och därmed få ökade möjligheter till inflytande och ansvarstagande. I arbetet med att utforma handlingsprogrammet bör representanter för elever och föräldrar också vara delaktiga. Programmet bör även omfatta åtgärder som skall användas om vuxna kränker elever.

### **Pedagogisk verksamhet och undervisning**

Arbetet för att nå målen skall främst utformas av de lärande och personalen. I förskolan och skolan skall detta ske i samverkan med hemmen. De nationella läroplanerna, andra statliga bestämmelser och kursplanerna ger dock också vissa anvisningar för arbetet. Det finns riktlinjer för stöd, betygssättning och utvecklingssamtal, utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid, etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper och färdigheter barnen, ungdomarna och de vuxna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att närma sig målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Skolan har, som tidigare nämnts, åstadkommit pedagogiska sammanfattningar av de olika ämnens kursplaner och dessa finns uppsatta i lektionssalarna. Det finns en ambition att det i alla ämnen också skall finnas lokala betygskriterier för de olika betygstegen.

Den schemalagda tiden för lärande används på ett traditionellt sätt. Lektionerna omfattar i huvudsak enkel eller dubbeltektioner omfattande 60 till 120 minuters pass. Det är inspektörernas intryck att elevernas arbetsschema på ett påtagligt

sätt präglas av att tidsanvändningen fullgörs på ett effektivt sätt. Detta förhållningssätt kan emellertid få oönskade effekter på miljön för lärandet vilken riskerar att försämrats p.g.a. av för mycket koncentration på när en lektion börjar och slutar. I en intervju uppger en lärare, att eleverna kan ställa frågor hela dagarna om tid och tidsanvändning. Det händer att eleverna frågar ett tjugotal gånger var de skall vara och när lektionerna börjar uppger en lärare. Inspektionsteamet ställer sig frågande till om denna fokusering på tidsanvändning är bra för elevernas lärande.

Arbetssätten varierar för att tillgodose olika elevgruppers eller enskilda elevers individuella behov. Vid de besökta lektionerna dominerar dock läraren. Det är också inspektionsteamets intryck att det finns elever som inte riktigt förstår undervisningens syfte eller vad lektionen går ut på. Brist på tydligt syfte med lektionen riskerar att få till följd att eleverna inte känner sig delaktiga i lärandet och att de i stället utvecklar oföretagsamhet och passivitet.

Flera av eleverna säger i elevintervjuerna att undervisningen till stor del är bunden till läromedlen, som innehållsmässigt verkar styra mycket av det som skall läras på lektionerna. Detta arbetssätt kan riskera att minska elevernas möjligheter att lära på olika sätt och utvecklas individuellt.

Skolan har under läsåret 2003/2004 anslagit 100 minuter till en verksamhet som skolan kallar ”studietid” vars syfte är ”att varje elev får inflytande över och tar ansvar för sitt lärande efter ålder och mognad”. Eleverna har en hel del synpunkter på denna tid, som de i några fall tycker är bortkastad eftersom de inte riktigt vet vad de skall göra. Studietiden kan även användas till klassråd, individuell studieplanering och inläsning inför prov. Eleverna säger i intervjuer att studietiden är ”stökig” och att de i stället borde kunna välja grupp efter ämne eller lärare.

Det är inspektionsteamets uppfattning att skolan, genom försöksverksamheten med studietid, i handling velat åstadkomma något konkret för att eleverna skall känna ansvar för sin tid i skolan och bli delaktiga i studiernas uppläggning och utvärdering. En första utvärdering av studietiden är gjord och den visar att de flesta eleverna är nöjda med studietiden men att eleverna måste bli bättre på att ta ansvar för att ha med sig uppgifter att göra på studietiden.

Flera elever säger att de får läxor och de arbetar i snitt en halvtimme varje dag med sina hemuppgifter. Eleverna säger i intervjuerna att några lärare omsorgsfullt följer upp hemarbetet medan andra inte lägger ner så stor tid på detta.

Vid intervjuer med lärare meddelar dessa att det förekommer att matematik och slöjd samverkar liksom matematik och hemkunskap.

För att levandegöra moderna språk får alla elever i årskurs 6 pröva vart och ett av språken tyska, franska och spanska. Förhoppningen är att många elever skall bli intresserade och fortsätta med ett modernt språk i sitt språkval. De lektioner som inspektionsteamet följde gav exempel på såväl traditionell språkundervisning, med texthäfte och förprogrammerade frågor och svar, som en undervisning fri från ensidig användning av läromedel och där spontanitet, sång och nyfikna frågor präglade lektionen.

Skolan har ambitionen att på ett konkret sätt dokumentera elevernas framgång och progression i ämnet. Eleverna och läraren dokumenterar båda vad eleverna gjort. I vissa ämnen används digitalkamera för att ta foto på det som eleven har tillverkat eller skapat. Allt detta läggs sedan i elevens personliga mapp i datorn. Föredömligt väl verkar denna personliga ämnesdokumentation fungera i trä- och textilslöjd samt i ämnet bild.

Såväl föräldrar som elever anser att utvecklingssamtalen fungerar bra vid skolan även om eleverna säger till inspektionsteamet att den individuella informationen om lärarnas betygssättning och bedömning varierar beroende av vilken lärare eleverna har. Eleverna tycker att informationen om betyg och kriterier är acceptabel men anser att det finns lärare som inte sätter rättvisa betyg.

Ett centralt utarbetat handlingsprogram avseende åtgärdsprogram har utarbetats av utbildningsförvaltningen i Essunga kommun. Som bilaga finns en blankett kallad Åtgärdsprogram med följande rubriker: "Beskrivning av problemet", "Det här vill vi uppnå", "Så här gör vi", "Ansvarig" "Uppföljning" samt utrymme för namnteckning av alla närvarande.

Inspektionsteamet har studerat åtgärdsprogram för fyra elever, för vilka flera åtgärdsprogram har utarbetats under tiden 2001 till 2003. Teamets intryck av programmen är att de till sin karaktär mer är orienterade på elevens individuella problem än på de åtgärder som skolan ämnar vidta för att stödja eleven. Ett exempel från ett av ca 25 genomlästa åtgärdsprogram kan åskådliggöra nivån på åtgärdsprogrammen: Problembeskrivning: "X jobbar inte i matte – har inte lust – pratar med kompisar", "Eng fungerar inte, vill inte prata engelska – pratar och stör andra i stället", "Det här vill vi uppnå: "G i alla ämnen", "Att X skall trivas i skolan", "Att X skall kunna ta en tillsägning" Så här gör vi: "Dagsplaneringar – det som inte blir gjort under dagen får X göra hemma", "Ta med väskan till Svampen", "Blir det inte förbättringar så får det bli syslöjd i elevens val". Sammanfattningsvis står elevens individuella problematik i fokus i de granskade åtgärdsprogrammen medan skolans förmåga att analysera elevens svårigheter samt ge stöd saknas.

Om elever vid Nossebro skola 6–9 har problem att uppnå målen i undervisningen får eleven antingen stöd inom den ordinarie undervisningens ram, t.ex. i klassrummet eller i korridoren, eller erbjuds eleven stöd i Oasen, som är skolans speciella organisation för elever i behov av stöd.

Oasens lektionssalar ligger i källarplanet i närheten av huvudbyggnaderna. Utrymmena är utformade så att eleverna kan sitta och arbeta ostörda en och en eller i mindre grupper och arbeta under lärarnas och assistenternas stöd och tillsyn. Eleverna har tillgång till olika hjälpmedel t.ex. datorprogram och mer lättillgängliga läromedel. I Oasen får eleven hjälp av två utbildade specialpedagoger och en assistent. Eleven kan ha med sig uppgifter från ämnesläraren till Oasen.

Vid intervjuer med personalen på Oasen meddelar dessa att det också förekommer situationer då klass- eller ämnesläraren får stöd i metodfrågor från Oasens personal. Ofta stödjer man elever som har svårt att nå målen i de tre ämnena svenska, engelska och matematik. Det händer emellertid att lärare och

assistenter försöker vara elever behjälpliga även i andra ämnen. Alla elever som intervjuades vid Nossebro skola årskurs 6–9 visste att de kunde få hjälp genom Oasen.

Vid heldagsskolan Amiralen ger lärarna stöd till eleverna även på ett annorlunda sätt. Exempelvis ger man taktil stimulans genom att ge eleverna massage. Inspektionsteamet deltog i en lektion där eleverna bad om att få massage. De fick detta efter det att de genomfört de uppgifter de skulle göra i matematik. Eleverna känner sig avslappnade, utvilade och påtagligt lugna.

**Sammanfattningsvis** visar inspektionen varierande arbetssätt för att tillgodose elevgruppers eller individuella behov. Det är dock inspektionsteamets uppfattning att aktiviteter där läraren är i centrum dominerar arbetssättet. Ambitionen med ”studietiden” är god och syftet är att eleverna skall lära sig ta ansvar för sitt eget lärande. Det är dock viktigt att fortlöpande följa hur detta fungerar.

Skolan bör göra en ordentlig utvärdering av hur tidsanvändningen fungerar eftersom eleverna så ofta ställer frågor om när de skall börja och sluta.

Lärarna måste ytterligare diskutera betyg och bedömning så att betygssättningen fungerar på ett rättssäkert sätt. Risker är annars att eleverna tappar tilltron till skolans förmåga att erbjuda elever en likvärdig utbildning.

Skolan behöver utveckla arbetssättet för att inkludera eleverna i lärandet. Eleverna har också rätt att veta syftet med lektionerna så att de kan sätta in undervisningen och lärandet i ett didaktiskt sammanhang dvs. att eleven själv förstår varför skolan valt ut de avsedda målen i läro- och kursplaner för lärandet. Elever som har svårt att nå målen har rätt till stöd i alla ämnen, inte bara i svenska, engelska och matematik.

Skolan kan vidareutveckla dokumentationen av elevens individuella progression i enlighet med de positiva exempel som ges för datorbaserad portfolio dokumentation i ämnena bild, trä- och textilslöjd.

Det finns anledning för skolan att förbättra arbetet med åtgärdsprogram och fördjupa analysen av vilka åtgärder som skolan har samlad kapacitet att ställa till elevens förfogande för att stödja elevens utveckling.

Arbetet med taktil stimulans på heldagsskolan Amiralen är ett konkret exempel på skolans öppenhet och acceptans för förändrat arbetssätt.

### **Styrning, ledning och kvalitetsarbete**

Kommunerna har ett övergripande ansvar för barnomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre arbete. Sammantaget har dessa skyldigheter att se till att rätten till utbildning tillgodoses. Fristående huvudmän har motsvarande ansvar även om de inte alltid omfattas av målen och riktlinjerna för det offentliga skolväsendet.

Frågor som tas upp vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

Nossebro skola årskurs 6–9 har ingen aktuell arbetsplan. Däremot finns en hel del andra lokala handlingsplaner t.ex. mobbningsplan och plan för IT-råd. I rektorns välkomstbrev till elever och föräldrar finns en pedagogisk vägvisning om aktuella utvecklingsfrågor för skolan. På skolans hemsida finns skolans mål och arbetssätt formulerade för såväl olika ämnen som övergripande samverkansfrågor.

En ny rektor anställdes i augusti 2003 för Nossebro skola 6–9 och heldagsskolan Amiralen. Rektorn är också ansvarig för den kommunala vuxenutbildningen och för Essunga gymnasieskola. Rektorn har administrativt stöd genom samverkan med skolkontorets kansli vilket ligger i skolan. Information från, och kommunikation med, förvaltningsledningen sker vid regelbundna möten med alla skolledare i kommunen.

Det finns en utvecklingsledare i kommunen med speciellt ansvar för att stödja skolornas kvalitetsarbete. Denne, som läsåret 2002/2003 tjänstgjorde som rektor för Nossebro skola 6–9, har svarat för kvalitetsredovisningen. Kvalitetsredovisningen vid Nossebro skola 6–9 omfattar följande områden: Resultatöversikt – Nationella prov, betyg och enkäter, som ställts till alla elever om rörelse och studietid, enkät till elever och föräldrar, enkät till samtliga elever angående klass- och elevråd samt arbetsmiljöenkät till all personal.

Kvalitetsredovisningen innehåller redovisat arbete med värdegrunden. Detta arbete bygger på insatta åtgärder för att nå målen. Vidare finns ett avsnitt om arbetsmiljö/personalutveckling med det övergripande målet att sjukskrivningarna skall minska. Kvalitetsredovisningen har också redovisningar av uppsatta mål avseende elevinflytandet, rörelse, studietid och övergång mellan årskurs 5 och 6. För samtliga mål redovisas åtgärder för att nå målen, resultat och grunder för den gjorda bedömningen samt åtgärder för utveckling.

Vid Nossebro skola 6–9, som har en organisation med tre spår, A, B och C, finns tre samordnare med ansvar för var sitt arbetslag. Samordnarna skall bl.a., varje måndag, svara för arbetsenhetskonferenserna i spåren. Vidare meddelar lärarna att samordnarna också har ett visst ansvar för budget och att de skall ha kontroll över verksamheten i spåren och stötta lärare vid behov.

I övrigt finns i skolan ett antal grupperingar med olika funktioner som regelbundet träffas, t.ex. mobbningsteamet, IT-råd, Elevhälsan, konferenser för olika ämnen och samverkansformer för ämnessamverkan.

I rektorns ledningsuppdrag ligger också att vara ansvarig för heldagsskolan Amiralen. På den skolan, som ligger några kvarter från Nossebro skola 6–9, finns en speciallärare som samordnar verksamheten vid heldagsskolan.

Eleverna som intervjuas vet alla vem den nye rektorn är och de säger att de tycker att han verkar vara bra.

Inspektionsteamet har tagit del av både elevvårdsprotokoll, åtgärdsprogram och rektorns brev till alla elever och föräldrar.

**Sammanfattningsvis** har Nossebro skola 6–9 en rektor som är förtrogen med verksamheten. Rektorn har en klar ambition att utveckla det pedagogiska ledar-

skapet. Ansvarfördelningen inom skolledningen framstår dock som otydlig främst avseende fördelningen mellan rektor och de tre samordnarna för respektive spår och lag.

Nossebro skola 6–9 saknar en samlad arbetsplan. Det finns olika planer på skolan, men det behövs en samlad plan för att elever och vårdnadshavare skall få veta hur skolan arbetar för att nå läroplanens, kursplanernas och skolplanens mål.

Inspektionsteamet noterar att det finns rutiner för kvalitetsarbetet och att detta arbete kommit en bra bit på väg.

### **Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning**

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Inom en viss utbildning skall det också finnas möjligheter för eleverna att individuellt göra val av kurser eller ämnen.

Granskningen gäller om möjlighet till utbildning ges i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till utbildning behandlas.

Essunga kommun har som ambition att ungdomar och vuxna så långt det är möjligt skall ha tillgång till utbildning i olika skolformer i den egna kommunen.

Nossebro skola årskurs 6–9 är kommunens enda skola för dessa årskurser varför eleven inte kan välja att gå i någon annan skola. Inga elever går i fristående skolor och det finns heller ingen fristående skola i Essunga kommuns geografiska område.

Eleverna kommer efter avslutad årskurs 5 från Bredöls skola, Jonslunds skola och Nossebro skola 2–5. Vid intervjuer med föräldrarna säger dessa att det finns en del föräldrar som har åsikten att eleverna inte riktigt känner sig mogna att flytta till den stora skolan i Nossebro redan i årskurs 6. Både rektor och lärare är medvetna om att det finns en del elever som känner viss otrygghet vid att bryta upp från klasskamraterna och börja årskurs 6. Skolan följer en utarbetad handlingsplan, övergång mellan årskurs 5 och 6, som innehåller överlämningar mellan personal, besök med nya klasskamrater vid 6–9 skolan och föräldrainformation. Målet för övergången är ”att alla elever skall känna trygghet och se den röda tråden i värdegrund och skolarbete samt att övergången skall vara smidig och odramatisk och eleverna skall mötas av en trygg miljö”.

Skolan intervjuar alla elever i årskurs 5, gör sociogram och strävar efter att varje elev alltid får en kamrat i den nya klassen. Varje år byter några elever klass, säger lärarna. När eleverna börjat skolan i årskurs 6 får eleverna delta i en lägerskola i syfte att skapa goda kamratrelationer. Flera elever uppger för inspektörerna att de helst skulle vilja vara i sina gamla klasser även under årskurs 6 för att därefter göra omgrupperingen till årskurs 7.

Inom begreppet skolans val i Nossebro skola årskurs 6–9 finns fördjupningen ”Rörelse”, vars omfattning är 3x25 minuter i veckan. Det finns förslag till rörel-

seaktiviteter som läraren har att tillgå. Denna tid kan också användas till information om vikten av att eleverna äter hälsoriktig kost. Försöket med rörelse, där tid anslås från olika ämnen, ligger helt i linje med läroplanen.

En av inspektörerna har möjlighet att delta i en rörelseaktivitet om 25 minuter. Eleverna är inledningsvis negativa till den promenad som eleverna under lärares ledning skall delta i. Men efter en stund tycker eleverna att det är bra med promenaden. Vid samtal med läraren meddelade denne att rörelsetiden kan användas för goda informella samtal med eleverna som tycker att det kan vara lättare att prata då man promenerar. Enligt intervjuer med föräldrarepresentanterna ansåg de att tiden för rörelse är ett gott initiativ från skolans sida.

I skolans val ingår också, som även beskrivits i tidigare avsnitt, ”studietid” vars syfte är att varje elev, utifrån sin ålder och mognad, får inflytande över och kan ta ansvar för sitt lärande. Eleven ges möjlighet att planera och utvärdera tillsammans med en mentor. Studietiden äger rum under 100 minuter varje vecka och arbetet skall inriktas mot individuellt uppställda mål. Elever upplever ibland studietiden som ”stökig”. Enligt kvalitetsredovisningen för Nossebro skola 6–9, läsåret 2002/2003, har målet med studietiden inte nåtts. Enligt gjord analys upplever många elever att lärares ämneskompetens i hög grad styrt studietidens innehåll och ”då kunde tiden lika gärna ligga kvar inom ämnena”, enligt eleverna. Enligt kvalitetsredovisningen skall tydligare signaler ges om avsikten med studietiden.

Redan i årskurs 6 får, som tidigare nämnts, alla elever möjlighet att pröva vart och ett av språken tyska, franska och spanska. Avsikten är att eleverna sedan skall vilja fortsätta med ett av språken som sitt språkval under skoltiden.

Inom begreppet elevens val finns möjlighet för eleverna att fördjupa sig i ett eller några ämnen. I årskurs 6–7 anslås 80 minuter till elevens val och 120 minuter i årskurs 8–9. Inför läsåret 2003/2004 finns möjlighet för eleverna att inte bara fördjupa sig i ett teoretiskt ämne utan också i ett praktiskt/estetiskt ämne.

Varje elev får en fyllig skriftlig information med valblankett om möjligheterna med elevens val. Samma information finns också att hämta på skolans egen hemsida. Där anges t.ex. fördjupning i engelska (Contact England), svenska (drama – teater/läs och skrivstuga), so (Kontakt världen), idrott (friskvård), no, matematik, språk och Skoltidningen ”Pluggets favorit”. För de flesta fördjupningar gällande elevens val finns mål redovisade samt hur eleven kan vara delaktig i planering och val av arbetssätt.

Eleverna har tillgång till vägledning i studie- och arbetslivsfrågor genom att en lärare i sin tjänst har speciellt ansvar för dessa frågor och praoverksamhet. Prao genomförs med en dag i årskurs 6 och 7, två veckor i årskurs 8 samt en vecka i årskurs 9.

Eleverna erbjuds en garanterad undervisningstid om 6 673 timmar under årskurs 1–9.

**Sammanfattningsvis** har eleverna vid Nossebro skola goda möjligheter till individuella val både avseende elevens val och skolans val. Elever och föräldrar får god information om elevens valmöjligheter både i informationsbroschyrer och på skolans hemsida.

## Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Elevgruppen är homogen. Inga elever, med något undantag, har annat modersmål än svenska och många elever har sina rötter i kommunen.

Alla uppgifter tyder på att kontakterna mellan hem och skola fungerar väl.

Förutom rektorn svarar ett 25-tal lärare, motsvarande heltidstjänster, för den pedagogiska verksamheten. Elevhälsan utgörs av skolsköterska, specialpedagoger och kurator. Dessutom finns en lärare med ansvar för studie- och yrkesvägledning samt ca 5–6 elevassistenter, vars huvuduppgifter är att bistå en eller flera elever med särskilda behov och att vara en allmän resurs i klassen eller arbetslaget.

Personalen har ämneskunskap men några få lärare saknar den formella pedagogiska behörigheten. Någon lärare i moderna språk saknar adekvat utbildning.

Vid intervjuer med eleverna säger de att de är väl medvetna om att någon lärare saknar formell utbildning men att detta inte påverkar deras intryck av att dessa lärare fungerade minst lika bra som andra lärare.

Lokalerna är, som tidigare nämnts, nyrenoverade och alla trivs med dem. Speciellt lyfter lärarna fram den unika bildsalen och slöjdsalarna. I skolan finns även en fin keramikverkstad. Den enda lokal som inte nyligen genomgått någon renovering är en av salarna för hemkunskap. Inspektionen visade att även den salen var trivsamt och funktionell. Inspektionsteamet upplever att de ordinarie klassrummen är enkla utan annan inredning än bänkar, bord och kateder. Utanför klassrummen finns små studieutrymmen, mindre studiehallar samt vissa avskilda rum. Salar för naturorienterade ämnen, musikal m.fl. är gemensamma för hela skolan.

Skolan har tillgång till kommunens bibliotek, som ligger i skolans huvudbyggnad.

Skolan har ett 40-tal datorer, två datorer per klassrum. Datorerna är uppkopplade till skolans gemensamma nätverk. Såväl lärare som elever har också tillgång till datorerna i kommunens nya lärcenter, som finns i en byggnad nära skolan.

Lärarpersonalen har egna arbetsplatser som ligger i anslutning till respektive spårs lokaler.

Personalen får den avtalsenliga kompetensutvecklingen dvs. 112 timmar på 16 dagar. Vid intervju med lärarna säger de att det finns möjligheter för dem att anmäla sig till olika former av kompetensutveckling men att vissa utbildningar är för kostsamma för skolan, varför de avstår.

Eleverna vid Nossebro skola 6–9 har en mycket fin matsal, samt en stor aula.

Eleverna har tillgång till en cafeteria i en gammal biolokal som ligger i nära anslutning till skolan. En fritidsledare sköter elevcafeterian tillsammans med elever från årskurs 9.

Vid heldagsskolan Amiralen finns speciella utrymmen för elevernas olika aktiviteter och behov. Eleverna äter skolmåltiderna i Amiralens eget kök. Skolan har också en egen bil, som används för att hämta eleverna på morgnarna i deras hem. Den används också för dagliga utflykter till skiftande lärmiljöer.

**Sammanfattningsvis** är tillgången till resurser för den aktuella utbildningen vid Nossebro skola årskurs 6–9 tillfredställande.

### **Sammanfattande bedömning**

Nossebro skola 6–9 upplevs av elever, föräldrar och personal som en bra skola både socialt, värde- och kunskapsmässigt. Skolan har, genom organisationen Oasen, ett bra system för att stödja elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen. Skolan tycks emellertid ensidigt koncentrera stödet till elever som riskerar att inte nå godkänt betyg i svenska, engelska och matematik.

Rektorn är förtrogen med verksamheten och har helhetsansvar. Skolan har en bra förutsättning att utveckla kvalitetsredovisningen i enlighet med de nationella riktlinjerna.

Försöken med studietid och rörelsetid i skolan och skolans sätt att pröva datorbaserat dokumentation där eleven själv är involverad t.ex i ämnena bild jämte trä- och textilslöjd kan tjäna som goda exempel på en lärande organisations sätt att nå större måluppfyllelse.

Inspektionsteamet bedömer att det finns utrymme för att förbättra måluppfyllelsen genom att skolan

- utvecklar skolans mobbningsprogram till ett program mot kränkande behandling och som även omfattar skolans åtgärder avseende främlingsfientlighet och rasism samt då vuxna kränker elever,
- systematiserar och utvecklar elevernas dagliga ansvarstagande och inflytande i den praktiska verksamheten på skolan samt ger eleverna större möjlighet till dialog och inflytande över innehållet i undervisningen,
- generellt diskuterar bedömning och betygssättningen för att uppnå en samsyn och en likvärdighet, främst i den egna skolan, men även i jämförelse med andra skolor,

- noga analyserar tidsanvändningen så att eleverna inte riskerar att vara i en stressande och otrygg lärmiljö,
- diskuterar hur eleverna kan känna sig delaktiga i hur kunskaps och färdighetsutvecklingen främjas och hur eleverna kan känna ansvar för denna utveckling (kunskaps- och färdighetsprogression),
- analyserar alla elevers engagemang i syfte att minska brist på motivation och oföretagsamhet i verksamheten,
- tillser att elever som bedöms att ej nå målen i ett ämne ges stöd i det ämnet, inte bara i svenska, engelska och matematik,
- analyserar varför eleverna har svårt att nå betyg i moderna språk och/eller engelska,
- tydliggör ansvarsfördelningen mellan rektorn och samordnarna i spåren,
- utarbetar och sammanställer en samlad arbetsplan för Nossebro skola årskurs 6–9 samt
- utvecklar åtgärdsprogrammen så att de på ett tydligare sätt visar hur skolan kan ge elever ett mer genomarbetat stöd.

|            |          |
|------------|----------|
| Datum      | Ort      |
| 2004-02-16 | Göteborg |

Leif Aljered

Maria N. de Agé